

2016

ՀՀ տնտեսական զարգացման և
ներդրումների նախարարություն

**ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ
ԱՄՓՈՓ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԽՐԱԽՈՒՍՈՒՄ	2
ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	5
ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԽԹԱՆՈՒՄ	14
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ	18
ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ.....	21
ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՎԻԱՑԻԱ	23
ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐ.....	24

ՆԵՐՂՐՈՒՄՆԵՐԻ ԽՐԱԽՈՒՍՈՒՄ

1. Նախարարության պաշտոնական կայքէջում ստեղծված ներդրումային ծրագրերի հարթակի միջոցով արդեն հավաքագրվել է 150 ծրագիր: Ներդրումային առաջարկները հղկելու ու օտարերկրյա ներդրողներին ներկայացնելու համար դրանք փոխանցվել են՝ մինչև 1 միլիոն ԱՄՆ դոլար արժողությամբ ծրագրերը՝ Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ին, իսկ 1 միլիոն ԱՄՆ դոլարից ավել արժողությամբ ծրագրերը՝ Հայաստանի զարգացման հիմնադրամին (ՀԶՀ): Նախարարությունը մշակում է տնտեսական արդյունավետության գնահատման այն չափորոշիչները, որոնցով պետք է դասակարգվեն ստացված բիզնես գաղափարները՝ դրանք ծրագրավորման եղանակով ձևակերպելու առաջնահերթություններ սահմանելու նպատակով:
2. ՀԶՀ կողմից նախագծվել և ներդրվել է ներդրումների խթանման և ներդրողների սպասարկման «մեկ պատուհան»-ի սկզբունքը: Ներդրումային ներուժ ունեցող ոլորտների թիրախավորման և ոլորտայի ռազմավարությունների մշակման շրջանակներում վերլուծվել են 9 ոլորտներ, մշակվել է երկրի ներդրումային նկարագիր, ինչպես նաև շնորհանդես և ներկայացուցչական բրոշյուր, համալրվել է պոտենցիալ ներդրողների տվյալների բազան: «Ներդրումների խթանման և ներդրումների քաղաքականության ինստիտուցիոնալ համակարգի հզորացում» ԵՄ թվինինգ ծրագրի շրջանակներում աշխատանքներ են իրականացվում «Business France» չափանիշների ներդրման ուղղությամբ:
3. Հոկտեմբերի 10-11-ը ԱՄՆ Նյու Յորքում քաղաքում կայացել է Հայաստան ներդրումային համաժողով 2016-ը, որին բացման ելույթով հանդես է եկել ՀՀ նախագահը: Ներկայացվել են գործարարությամբ զբաղվելու, տնտեսության 8 ոլորտների վերաբերյալ շնորհանդեսներ, 7 ներդրումային ծրագրեր, Հայաստանում գործող միջազգային ֆինանսական կառույցների կողմից առաջարկվող ներդրումային գործիքներ: Գրանցվել է 200-ից ավելի մասնակից:
4. ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարի գլխավորած պատվիրակության ԱՄԷ կատարած այցի շրջանակներում քննարկվել են հավանական ներդրումային ծրագրերը և ապագա ներդրումային համաժողովի կազմակերպման հետ կապված հարցերը: 2017թ. մարտի երկրորդ տասնօրյակում նախատեսվում է կազմակերպել Հայ-Էմիրաթական ներդրումային համաժողով, իսկ փետրվարի երրորդ տասնօրյակում՝ ներդրումային համաժողով Ֆրանսիայում:
5. Մշակվել և տպագրվել է «Հայաստանի ներդրումային ուղեցույցը 2016/17»/ Armenia Investment Guide 2016/17 և «Հայաստանի ներդրումային ծրագրեր. 2016»/ Armenia Investment Projects. 2016:
6. ՀՀ Նախագահի ԱՄԷ պաշտոնական այցի շրջանակում Նախարարության կողմից մշակվել և տպագրվել է ներդրումային ծրագրերի բրոշյուր:
7. Մայիսի 18-ին ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանատան հետ համատեղ կազմակերպվել է գործարար համաժողով՝ ներկայացնելու ամերիկյան գործարարներին Հայաստանում առկա ներդրումային հնարավորությունները: Համաժողովին մասնակցել են տարածաշրջանում հաջողությամբ գործունեություն ծավալող ու Հայաստանում ներդրումային հնարավորություններով հետաքրքրված տասնյակ ամերիկյան ընկերությունների գործադիր պաշտոնյաներ:

8. Նոյեմբերի 16-ին Առևտրի և ներդրումների շրջանակային համաձայնագրի շրջանակներում ՀՀ-ում ԱՄՆ դեսպանատունը Նախարարության հետ կազմակերպել է կենսունակ հանքարդյունաբերության խնդիրներին նվիրված գործարար համաժողով՝ Հայաստանի հանքարդյունահանողներին ներկայացնելով առաջատար ամերիկյան ընկերություններին, իսկ ամերիկյան ընկերություններին հնարավորություն տալով ներկայացնել տեխնոլոգիաների ոլորտում նորագույն տեսականին:
9. ՀՀ ազգային ժողովում դեկտեմբերին տեղի են ունեցել «ՀՀ արտաքին քաղաքականության տնտեսական բաղադրիչը» թեմայով խորհրդարանական լուսնները, որի ընթացքում ներկայացվել են ներդրումների խթանման գործում դիվանագիտական կորպուսի դերի մեծացմանն ուղղված առաջարկներ:
10. Բանակցություններ են վարվել չինական մի շարք ընկերությունների հետ (MCC Overseas» ՍՊԸ-ի, «Citic Construction CO.» ՍՊԸ-ի, «China National Building Materials Group Corporation», «Sinoma International Engineering CO.» և այլն) ՀՀ-ում պղնձածուլական գործարանի ստեղծման, ցեմենտի և ապակու, ինչպես նաև պեռլիտի արտադրության հիմնան ուղղությամբ, ինչի նպատակով չինական կողմին է ներկայացվել վերոնշյալ ոլորտների մի շարք ներդրումային ծրագրեր: Ծրագրային առաջարկները քննարկման փուլում են:
11. Բանակցություններ են սկսվել երկու խոշոր ընկերությունների հետ (Իսրայել, Հնդկաստան)՝ երկրում ադամանդի արտադրության ոլորտում ներդրումների իրականացման շուրջ:
12. Ներդրումային ծրագրերի շրջանակում մաքսատուրքի ազատման արտոնությունից օգտվելու համար ներկայացված հայտերի դիտարկման և ազատ տնտեսական գոտու շահագործողների հայտերի գնահատման ժամկետների կրճատման նպատակով առաջարկությունները ներկայացվել են ՀՀ կառավարություն:
13. «Ալյանս» ազատ տնտեսական գոտու շահագործողի թույլտվություն է ստացել **5 ընկերություն** («ՍԶՍ» ՍՊԸ, «ՈՒՆԻԿՈՒՄ ԻՆՎԵՍՏՐԻՆԳ» ՍՊԸ, «ԱՐԻԴԵՍ» ՍՊԸ, «ՍԵՄԿՈ ՍԻ ԱՅ ԷՍ» ՍՊԸ, «ԹԵՔՆՈԼՈԶԻ ԸՆԴ ՍԱՅՆՍ ԴԱՅՆԱՄԻՔՍ» ՍՊԸ), իսկ «Մերիդիան» ազատ տնտեսական գոտու շահագործողի թույլտվություն է ստացել **4 ընկերություն** («ՍԱՄՏ ՀՈԼԴԻՆԳ» ՍՊԸ, «ԲԱԳԵԶՅԱՆ» ՍՊԸ, «ՋԻԳՈՍ ՋԵԼՐԻ» ՍՊԸ, «ՔԵՅ ՋԻ ԴԱՅՄՈՆԴ» ՍՊԸ): Ընկերությունների կողմից նախատեսվում է իրականացնել **մոտ 50 մլն. ԱՄՆ դոլարի ներդրում** և ստեղծել **մոտ 200 նոր աշխատատեղ**:
14. Իրականացվող ներդրումային ծրագրերի շրջանակներում ներմուծման մաքսատուրքից ազատման արտոնություն է ստացել **10 ընկերության** («Լիկվոր» ՓԲԸ, «ՎԿՍ Արմենիա» ՍՊԸ, «Սևան Ակվա» ՓԲԸ, «Վանաձորի «ԳԼՈՐԻԱ» կարի ֆաբրիկա» ՍՊԸ, «Գրանտ» ՍՊԸ, «Խաչատրյան Եղբայրներ» ՍՊԸ, «Ազադ Ֆարմայութիքլզ» ՍՊԸ, «Շանթ» ՍՊԸ, «Նանման» ՍՊԸ, «Հիդրո Կորպորացիա» ՓԲԸ): Ներդրումային ծրագրերով նախատեսված է **մոտ 42 մլն ԱՄՆ դոլարի ներդրում** և **մոտ 1500 նոր աշխատատեղի** ստեղծում:
15. Ներդրումային ծրագրերի շրջանակներում ներմուծված սարքավորումների ԱԱՀ-ի վճարման ժամկետի հետաձգման նպատակով դեկտեմբերի դրությամբ ՀՀ կառավարության կողմից հավանության է արժանացել **11 ներդրումային ծրագիր**, որի շրջանակներում ներմուծվող ապրանքների արժեքը կազմելու է **43.4 մլրդ. ՀՀ դրամ**:
16. ՀՀ կողմից արդյունաբերության ոլորտի ընկերություններին վարկավորման

սուբսիդավորման և սերտիֆիկացման ծրագրի շրջանակներում.

♦ սուբսիդավորվել է **12 կազմակերպություն՝ 1.15 մլրդ ՀՀ դրամ** վարկային պորտֆելով,

♦ բավարարվել է **8 կազմակերպության 12 հայտ**, արդյունքում համաֆինանսավորվել է սերտիֆիկատների ստացման համար շուրջ **14.7 մլն ՀՀ դրամ**:

17. Ընթանում են ներդրումային ֆոնդի ստեղծման աշխատանքները: Մշակվել է ֆոնդի ստեղծման հայեցակարգը և ձևավորվել է ՀՀ պետական սեփականություն հանդիսացող և ներդրողների համար գրավիչ անշարժ գույքի ցանկ:
18. Ներդրվել է ռեդումիցիլացիայի (վերաբնակեցման) ինստիտուտը. ընդունվել է համապատասխան փաթեթը, ստեղծվել է խորհուրդ, մշակվել է ծրագիր և հիմնադրվել է «Հայաստանի իրավազորություն» հիմնադրամը:
19. **«Օտարերկրյա ներդրումների մասին» ՀՀ նոր օրենքի** նախագիծը ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն: Հիմնական նորոպները վերաբերում են ազգային և առավել բարենպաստության ռեժիմների ամրագրմանը, օտարերկրյա ներդրողների համար երաշխիքների հստակեցմանը, վեճերի լուծման դրույթներին:
20. **«Ազատ տնտեսական գոտիների մասին» ՀՀ օրենքում** փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ներկայացվել է ՀՀ կառավարության աշխատակազմ:
21. **«Պետություն-մասնավոր գործընկերության մասին» օրենքի** հայեցակարգը և օրենքի նախագիծը ներկայումս քննարկվում են շահագրգիռ կողմերի հետ: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել միջազգային կազմակերպությունների հետ (ՎՋԵԲ, ԵՄ, ԱԶԲ, ՄՖԿ) հայեցակարգի մշակելու աջակցության վերաբերյալ, որը կարող է հիմք հանդիսանալ ներդրումային գաղափարներին պետության առավել արդյունավետ օժանդակության մեխանիզմներով ապահովելու հարցում: Մշակվել է համատեղ աշխատանքների ժամանակացույց: Հայացեկարգը կներկայացվի մինչև 2017թ. ապրիլ ամիս, իսկ օրենսդրական փաթեթը պատրաստ կլինի մինչև 2017թ. նոյեմբեր ամիսը:
22. Բանակցային փուլում են ներդրումների խրախուսման և փոխադարձ պաշտպանության երկկողմ համաձայնագրերի նախագծերը Չեռնոգորիայի, Կորեայի, Հնդկաստանի, Հորդանանի և Ավստրալիայի հետ: 2016թ. հունիսի 17-ին վավերացվել է, իսկ 2016թ. հուլիսի 28-ից ուժի մեջ է մտել «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Իրաքի Հանրապետության կառավարության միջև ներդրումների խրախուսման և փոխադարձ պաշտպանության մասին» համաձայնագիրը: 2016թ. հուլիսի 22-ին ստորագրվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Արաբական Միացյալ Էմիրությունների կառավարության միջև ներդրումների խրախուսման և փոխադարձ պաշտպանության մասին» համաձայնագիրը:
23. Իրականացվել են ներկրվող ապրանքատեսականու վերհանման և տեղական արտադրությամբ փոխարինելու նպատակով առանձնացման աշխատանքներ, ինչպես նաև մշակվել է ներմուծման փոխարինման միջոցառումների նախագիծ:
24. Կառավարության կողմից հավանության է արժանացել «Գյուղատնտեսության ոլորտի ջերմոցային տնտեսությունների և վերամշակող կազմակերպությունների կողմից սպառվող բնական գազի սակագնի մեղմման միջոցառումների մասին» ՀՀ կառավարության որոշումը (ՀՀ կառավարության 03.11.2016թ. N 1118-Ն որոշում):

25. **Մտավոր սեփականության** բնագավառում ապահովվել է գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների, ապրանքային նշանների, ծագման տեղանունների հայտերի ընդունման, փորձաքննության անցկացման, պահպանական փաստաթղթերի տրամադրման, պաշտոնական տեղեկությունների հրապարակման աշխատանքների կատարումը, մասնավորապես՝
- ◊ Ստացվել է 126 հայտ, որոնցից 94 գյուտի և 32 օգտակար մոդելի:
  - ◊ Արտոնագրային համագործակցության մասին պայմանագրի (PCT) ընթացակարգով 4 միջազգային հայտ առաքվել է Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության Միջազգային բյուրո (ժնն):
  - ◊ Եվրասիական արտոնագրային կոնվենցիայի (ԵԱԿ) ընթացակարգով ազգային հայտատուների կողմից ներկայացվել է գյուտի 3 հայտ: Ներկայումս ՀՀ տարածքում գործում են ԵԱԿ շրջանակներում տրված 4571 արտոնագրեր:
  - ◊ Նշանների միջազգային գրանցման մասին Մադրիդյան համաձայնագրի և դրա արձանագրության շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության նշամբ ստացվել է ապրանքային նշանների միջազգային գրանցման մասին 2258 ծանուցում: ՀՀ-ից ներկայացվել է միջազգային գրանցման 34 հայտ:
  - ◊ Արդյունաբերական նմուշների Հաագայի համաձայնագրի շրջանակներում Հայաստանի Հանրապետության նշամբ ստացվել է արդյունաբերական նմուշների միջազգային գրանցման մասին 196 ծանուցում:
  - ◊ Ազգային ընթացակարգով ստացվել է ապրանքային նշանների գրանցման 1717 հայտ, որոնցից 1340-ը՝ ազգային հայտատուներից, և 29 արդյունաբերական նմուշի հայտ, որոնցից 23-ը՝ ազգային հայտատուներից:
  - ◊ Պատրաստվել և իրավատերերին է հանձնվել 1564 ապրանքային նշանների վկայագրեր, 93 գյուտի արտոնագրեր, 44 օգտակար մոդելների արտոնագրեր և 23 արդյունաբերական նմուշների վկայագրեր: Ապրանքային նշանների պետական գրանցամատյանում կատարվել է 535 փոփոխություն:
26. Շրջանառության մեջ է դրվել «Հեղինակային իրավունքի մասին» նոր օրենքի նախագիծը, որը նպատակ ունի հեղինակային իրավունքի և հարակից իրավունքների իրավական պահպանության օրենսդրություն միջազգային նորմերին ներդաշնակեցնելու:

ԳՈՐԾԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

27. Նախարարության ԹԵԺ ԳԾԻՆ ուղղվել են թվով 750 գործարար և ներդրումային միջավայրին առնչվող մասնագիտական հարցեր, որոնց տրվել են սպառիչ պատասխաններ: Օժանդակություն է ցուցաբերվել պետական մարմինների հետ հարաբերություններում վարչարարական խնդիրների բախվող տնտեսավարողներին:
28. Իրականացվել է ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված Գործարար միջավայրի բարելավման 2016 թվականի միջոցառումների ծրագիրը: Ծրագրում ներառված 39 միջոցառումներից 22-ն ամբողջությամբ կատարված են, 8-ը կրում են շարունակական բնույթ: 5 միջոցառում նախատեսվում է ներառել 2017 թվականի գործարար միջավայրի բարելավման միջոցառումների ծրագրում: Գործարար միջավայրի բարեփոխում-

ների արդյունքներն արտացոլվել են Համաշխարհային բանկի և Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի կողմից 2016 թվականի հոկտեմբերի 25-ին հրապարակած՝ «Գործարարությամբ զբաղվելը 2017: Հավասար հնարավորություն բոլորի համար» վարկանիշային զեկույցում Հայաստանի դինամիկայի վրա: Հայաստանը 190 երկրների շարքում նախորդ տարվա վերագնահատված արդյունքների (43-րդ տեղ) համեմատ բարելավել է դիրքը 5 կետով (38-րդ տեղ): Զեկույցի արդյունքներով Հայաստանն ընթացիկ տարում բարելավում է արձանագրել «Վարկերի ստացում» (դիրքը բարելավվել է 22 կետով, 42-րդ տեղից բարձրանալով 20-րդ տեղը:), «Պայմանագրերի կիրարկում» (դիրքը բարելավվել է 7 կետով՝ 35-րդ տեղից բարձրանալով 28-րդ տեղը) և էլեկտրականության միացում» (դիրքը բարելավվել է 9 կետով, 85-րդ տեղից բարձրանալով 76-րդ տեղը) ոլորտներում: Շրջանառության է դրվել գործարար միջավայրի բարելավման 2017 թվականի միջոցառումների ծրագիրը, որը ենթադրում է բարեփոխումներ հարկերի վճարման, մաքսային ընթացակարգերի, շինարարական թույլտվությունների, վարկերի հասանելիության, պայմանագրերի կիրարկման, սեփականության գրանցման, բիզնես նպատակներով էլեկտրականության ստացման, սեփականության գրանցման, ընկերություն հիմնելու, սնանկության գործընթացի և այլ ոլորտներում:

29. Գործարար և ներդրումային միջավայրը կանոնակարգող մի շարք իրավական ակտերի ուսումնասիրության հիման վրա մշակվել և շրջանառության մեջ են դրվել գործարար համայնքի ներկայացուցիչների գործունեությանը խոչընդոտող դրույթների վերացմանն ուղղված նախագծեր (բաժնետիրական ընկերությունների, հաստատագրված վճարների, արտաքին գովազդի թույլտվությունների, վարկերի տրամադրման ոլորտում վարչարարության և ժամանակատարության կրճատման, բիզնեսի՝ հանրային ծառայություններին միացման վերաբերյալ և այլն):
30. Նախարարությունում մշտական բնույթ են կրում քննարկումները, որոնց հրավիրվում են գործարար համայնքը ներկայացնող տարբեր միությունների ներկայացուցիչներ: Մասնավորապես, արդյունաբերողների և գործարարների միության, թեթև արդյունաբերության, լեռնահանքային ոլորտը ներկայացնող ձեռնարկությունների, արտահանողների, լոգիստիկ կազմակերպությունների, տուրօպերատորների մասնագիտացված միությունների հետ քննարկվել նրանիցից յուրաքանչյուրի կողմից ներկա փուլում առավել կարևորվող հարցադրումները, մշակել դրանցից պահանջվող հետագա քայլեր: Այդ թվում՝
  - ♦ Մետաղական խտանյութերի արտադրությամբ ոլորտում՝ վերլուծվել են ռոյալթիների հաշվարկման՝ հարկային մարմինների կողմից ներկայում կիրառվող մոտեցումները: Դրանք ներկայացվել են հարցին առնչվող պետական կառավարման մարմիններին: Առաջիկայում նախարարության տեսակետները առաջարկությունների ձևով կամփոփվեն և կներկայացվեն Կառավարության քննարկմանը:
  - ♦ Ներգնա տուրիզմի կազմակերպման ոլորտում՝ առանձնացվել է 2017թ. հարկային օրենսդրության փոփոխության և ներգնա տուրիզմի ծառայություններն ԱԱՀ-ով հարկելու հարցը: Քննարկվել են հարցին վերաբերվող վերլուծությունները և օրենսդրական փոփոխության հավանական հետևանքները: Հարցի վերաբերյալ շահագրգիռ գերատեսչությունների հետ աշխատանքային քննարկումներ են տարվել: Նախարարության տեսակետները առաջարկությունների տեսքով կներկայացվեն համապատասխան գերատեսչությունների քննարկմանը:
  - ♦ ՓՄՁ ոլորտի ներկայացուցիչների հետ ՀՀ վարչապետի հանձնարարությամբ

քննարկվել են ընդունված նոր Հարկային օրենսգրքում տրված կարգավորումների՝ ՓՄՁ ոլորտը ներկայացնող հասարակական կազմակերպությունների համար մտահոգիչ դրույթները: Քննարկումների արդյունքում դրանցից առանձնացվել են նրանք, որոնք կարող են երկարաժամկետ հատվածում խնդրահարույց լինել ՓՄՁ ոլորտի զարգացման համար: Համապատասխան նկատառումներն ամփոփվել և քննարկումների հետագա ընթացքն ապահովելու առաջարկությամբ ուղարկվել են ՀՀ ֆինանսների նախարարությունում գործող եկամուտների խորհրդին:

31. ԵԱՏՄ անդամ պետությունների միջև արդյունաբերական կոոպերացիայի զարգացման և խորացման աշխատանքների շրջանակներում փոխադարձ այցելություններ են կազմակերպվել և բանակցություններ ընթացել ռուսական խոշոր «Միացյալ նավաշինական ընկերություն» ձեռնարկության և հայկական ընկերությունների միջև համագործակցության շուրջ:
32. Շարունակվել են բանակցություններն Անգոլայից ալմաստի հումքի մատակարարումներ կազմակերպելու խնդրով:
33. Ոսկերչության և ադամանդագործության ոլորտում առկա խնդիրները պարզելու նպատակով հանդիպում-խորհրդակցություն է անցկացվել ավելի քան 30 ընկերությունների մասնակցությամբ:
34. ՌԴ-ից ալմաստի հումքի մատակարարումների արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով հանդիպում է կազմակերպվել ՌԴ պետական գանձարանի (Գոխրան) ղեկավար պրն Ա. Յուրինի և ԱԼՌՈՍԱ ընկերության նախագահ պրն Ա. Ժարկովի հետ: Արդյունքում բարելավվել է ԱԼՌՈՍԱ-ից մատակարարվող հումքի արդյունավետությունը, և հաջորդ տարվանից կսկսվեն ալմաստի հումքի կանոնավոր մատակարարումները ՌԴ Գոխրան-ից:
35. Փորձաքննության են ենթարկվել շուրջ 350 իրավական ակտերի նախագծեր, որոնցից մոտ 25%-ին (85 իրավական ակտի նախագիծ) տրվել է տնտեսական, այդ թվում՝ ՓՄՁ ոլորտում դրական, շուրջ 9%-ին (30 իրավական ակտի նախագիծ)՝ բացասական ազդեցությամբ կարգավորման ազդեցության գնահատման եզրակացություն:
36. ՀՀ կառավարության 2016թ. ապրիլի 28-ի թիվ 415 որոշմամբ կատարված փոփոխությամբ (ուժի մեջ է ա.թ. օգոստոսի 1-ից) ՀԴՄ-ի կտրոնի վրա պետք է նշել փաստացի վաճառված ապրանքի անվանումը, տվյալ տնտեսվարող սուբյեկտի հաշվապահական հաշվառման փաստաթղթերում կամ գույքագրման ցանկում առկա անվանմանը համապատասխան: Փոփոխությունը նպատակ ունի տնտեսվարող սուբյեկտներին թույլ տալ խուսափել ապրանքների ետ վերադարձի ժամանակ հնարավոր թյուրիմացություններից, ՀԴՄ կտրոնների վրայի ապրանքների անվանումներն օգտագործել հաշվետվությունների կազմման ժամանակ, սպառողներին մատչելի և հասկանալի ձևով տեղեկություն ունենալ գնված ապրանքի անվանման մասին:
37. ՀՀ ԱԺ կողմից ա.թ. սեպտեմբերի 28-ին ընդունվել է «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը (ՀՕ-146-Ն), որով մինչև 200 եվրոյին համարժեք գումարի չափով ապրանքների ներմուծումն ու արտահանումն ազատվել է մաքսավճարի գանձումից՝ առանց որևէ լրացուցիչ սահմանափակում նախատեսելու (ներմուծվող կամ արտահանվող ապրանքների գործարքների պարբերականություն, քաշ և քանակ), ինչպես նաև տնտեսավորող սուբյեկտներին հնարավորություն է տրվում ինքուրույն կատարել մաքսային ձևակերպումներն առանց մաքսային ձևակերպումների որակավորում ունեցող մասնագետի

(մաքսային բրոկեր) ներգրավման:

ՓՄՁ ոլորտի արդյունքները թվերով

«Աջակցություն ՓՄՁ սուբյեկտներին» 2016թ. ծրագրի շրջանակներում Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի կողմից տրամադրվել է 8917 աջակցություն շուրջ 4300 սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտների (4 %-ը՝ Երևան քաղաքում, իսկ 96 %-ը՝ ՀՀ մարզերում), մասնավորապես՝

- ◊ 152 սկսնակ գործարարների տրամադրվել է ձեռներեցությանն աջակցություն,
- ◊ 126 ՓՄՁ սուբյեկտի տրամադրվել է ուսուցողական աջակցություն,
- ◊ 8417 ՓՄՁ սուբյեկտի տրամադրվել է տեղեկատվական և խորհրդատվական աջակցություն,
- ◊ 1 ՓՄՁ սուբյեկտի տրամադրվել է 14.9 մլն ՀՀ դրամի վարկային երաշխավորություն՝ ապահովելով 14.9 մլն ՀՀ դրամի վարկային փաթեթ,
- ◊ 17 սկսնակ ՓՄՁ սուբյեկտներին տրամադրվել է ֆինանսական աջակցություն: Ստացված վարկի ընդհանուր գումարը կազմել է 69.4 մլն ՀՀ դրամ, Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ի երաշխավորությունը՝ 71.3 մլն ՀՀ դրամ: Ծրագրի շրջանակներում սկսնակ գործարարներին տրամադրված երաշխավորության միջին գումարը կազմել է 4.2 մլն ՀՀ դրամ, վարկային միջոցների միջին գումարը՝ 4.1 մլն ՀՀ դրամ,
- ◊ 5 համայնքային խմբերում (ընդգրկված են 19 համայնքներ) համայնքների տնտեսական ներուժը բացահայտելու ուղղությամբ իրականացվել է մրցակցային առավելությունների մասնակցային գնահատում,
- ◊ 67 հոգի ընդհանուր մասնակցությամբ կազմակերպվել են ոլորտային ուղղվածություն ունեցող դասընթացներ, 11 ՓՄՁ սուբյեկտների տրամադրվել են դրամաշնորհներ սարքավորումների նյութերի ձևով, տպագրվել են 1 տեխնոլոգիական և 2 գործարար ուղեցույցներ,
- ◊ 193 ՓՄՁ սուբյեկտների տրամադրվել է Հայաստանում ձեռնարկությունների եվրոպական ցանցի գործունեության շրջանակներում աջակցություն:

«ՓՄՁ ներդրումներ» ՈՒՎԿ կողմից՝

- ◊ 2016թ. ընթացքում տրամադրվել է թվով 42 վարկ: Վարկավորման ծավալը կազմել է շուրջ 2.5 մլրդ ՀՀ դրամ, որը նպաստել է նոր արտադրության կազմակերպմանը և զարգացմանը, արտահանման խթանմանը, նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը կամ գործող աշխատատեղերի պահպանմանը ոչ միայն մոտակա, այլև հեռավոր և սահմանամերձ բնակավայրերում:

38. ՀՀ ԱԺ կողմից ս.թ. հոկտեմբերի 4-ին ընդունվել է «Տեղական տուրքերի և վճարների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը (ՀՕ-150-Ն) ՓՄՁ սուբյեկտների և խոշոր տնտեսավարողների համար տեղական տուրքերի և վճարների գանձման հարցում առևտրի օբյեկտների մակերեսներից կախված տարբերակված մոտեցում կիրառելու նպատակով: Դրանք տարանջատվել են 6 խմբերի՝ 1-ին խումբը մինչև 26 ք.մ.՝ տուրքի չափը սահմանելով մինչև 10.001 դրամ, 6-րդ խումբը 501 և ավելի ք.մ. շինություններ մինչև 100.001 դրամ տուրքի չափով:

39. Աշխատանքներ են իրականացվել բազմաբնակարան շենքերում և դրանց անմիջական հարևանությամբ գործող գիշերային ակումբների և զվարճանքի այլ օբյեկտների գործունեությունը կանոնակարգելու ուղղությամբ: Ոլորտի կարգավորմանն ուղղված ներկա օրենսդրության վերլուծության, ոլորտի գործարարների հետ քննարկումների և միջազգային փորձի ուսումնասիրության հիման վրա մշակվել է «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որը կապահովի ակումբային ծառայության ոլորտում միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան էթիկայի, վարվելակերպի և կառավարման համապատասխան նորմերի ներդրում:
40. «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքում լրացում կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծով պոլիէթիլենային տոպրակների կիրառման սահմանափակման վերաբերյալ աշխատանքային քննարկումներ են կայացել պոլիէթիլենային տոպրակ արտադրողների («Անի Պլաստ», «ՆարՍան», «Արմենիա Պլաստ» ՍՊԸ), գիտական և միջազգային կազմակերպությունների, լրատվամիջոցների հետ: Ներկայումս առավել սերտ համագործակցություն է իրականացվում «Ուրբան» հիմնադրամի հետ, մասնավորապես՝ պոլիէթիլենային թափոնների կրճատմանն ուղղված: ՄԱԿ Գլոբալ էկոլոգիական հիմնադրամի ծրագրի շրջանակներում միասնական քաղաքականություն մշակելու նպատակով ձևավորվել է աշխատանքային խորհրդատվական կազմ:
41. Մշակվել է «Ներքին ապրանքային շուկաներում ներմուծում-մեծածախ-մանրածախ առևտրի կարգավորումների վերաբերյալ» հայեցակարգի նախագիծը, որը ներկայացվել է Հայաստանի արդյունաբերողների և գործարարների միությունում: Նախագծում կանոնակարգող մի շարք միջոցառումներ ընդգրկվել են գործարարների առաջարկով: Հայեցակարգը քննարկվել է նաև Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման խորհրդի նիստում:
42. Սպառողների իրավունքների պաշտպանության հասարակական կազմակերպությունների հետ վերանայվել է նմանօրինակ ապրանքներով փոխարինման ոչ ենթակա պատշաճ որակի ոչ պարենային ապրանքների անվանացանկը: Ցանկից հանվել է օձանելիքը, պատրաստի տեքստիլ ապրանքները, կենցաղային կահույք և կենցաղային նշանակության տեխնիկապես բարդ ապրանքները: Սրանք պատշաճ որակի ապրանքներն են, որոնց արտաքին ապրանքային տեսքի առկայության պարագայում կարող են գնման օրվանից 14 օրվա ընթացքում վերադարձվել:
43. Տնտեսվարող սուբյեկտներին հնարավորություն է ընձեռվել որակավորման վկայականների և հավաստագրերի տրամադրման համար ներկայացվող դիմումները և հայտերը, ինչպես նաև անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացնել www.e-gov.am կայքի միջոցով, այդ թվում՝ էլեկտրոնային թվային ստորագրությամբ, ՀՀ կառավարության որոշումներում համապատասխան փոփոխություններով, մասնավորապես՝
- ♦ ՀՀ կառավարության 2004թ. հունիսի 10-ի «Հյուրանոցային ծառայություններ մատուցելու կարգն ու պայմանները սահմանելու, հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտների որակավորման կարգերը և որակավորման ընթացակարգը հաստատելու մասին» թիվ 946-Ն որոշում,
  - ♦ ՀՀ կառավարության 2003թ. ապրիլի 23-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 19-ի N 2081-Ն որոշման կիրարկումն ապահովող միջոցառումների մասին» թիվ 505-Ն (Քիմբերլի գործընթացի հավաստագրի տրամադրման ընթացակարգ) որոշում,

♦ ՀՀ կառավարության 2006թ. դեկտեմբերի 21-ի «Հայաստանի Հանրապետությունում թանկարժեք մետաղներ գտարկողների և թանկարժեք մետաղներ հարգորոշողների ու հարգադրոշմողների որակավորման կարգը և որակավորման քննությունների ծրագիրը հաստատելու մասին» թիվ 1924-Ն որոշում:

44. Կատարվել են փոփոխություններ «Երկակի նշանակության ապրանքների արտահանման, ՀՀ տարածքով դրանց տարանցիկ փոխադրման, ինչպես նաև երկակի նշանակության տեղեկատվության և մտավոր գործունեության արդյունքների փոխանցման նկատմամբ հսկողության մասին» ՀՀ օրենքում (29.06.2016թ. ՀՕ-122-Ն), համաձայն որի ներառվել է թերի փաստաթղթեր ներկայացնելու դեպքում տնտեսավարողի կողմից ճշտված տարբերակը ներկայացնելու հնարավորություն՝ բացառելով առաջին անգամ թերի հայտի մերժումը: Երկարաձգվել է լիազոր մարմնի կողմից տրամադրվող թույլտվությունների ժամկետները, մասնավորապես՝ անհատական թույլտվության 2 տարի, իսկ ընդհանուր թույլտվության 3 տարի ժամկետները փոխարինվել են 5 տարի ժամկետով: Կրճատվել է ներկայացվող փաստաթղթերի քանակը, վերացել է տնտեսավարողի կողմից ներկայացվող հաշվետվության պահանջը:
45. ՀՀ կառավարության կողմից հաստատվել է ՀՀ կառավարության հուլիսի 29-ի «Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 710210000, 710221000, 710231000 ծածկագրերին դասվող բնական՝ մշակված կամ չմշակված, բայց չշրջանակված կամ չամրացված ալմաստների առուվաճառքի, ներմուծման, արտահանման, փոխադրման լիցենզավորման կարգը, հայտի ձևը և լիցենզիայի ձևը հաստատելու մասին» թիվ 821-Ն որոշումը, համաձայն որի կանոնակարգվել է վերոնշյալ ոլորտում լիցենզիաների ստացման համար փաստաթղթերի ներկայացման կարգը, հստակեցվել է գործառույթից բխող ենթաօրենսդրական դաշտը:
46. ԵԱՏՄ-ում գործող իրավական ակտերին ՀՀ օրենսդրական դաշտի համապատասխանեցման նպատակով ներկայացվել են առաջարկություններ և նախագծեր ԵԱՏՄ գործառույթներին առնչվող մի շարք իրավական ակտերի շուրջ, մասնավորապես՝
- ♦ ՀՀ կառավարության 2015թ. հունվարի 30-ի «Թանկարժեք մետաղների, թանկարժեք քարերի, չմշակված թանկարժեք մետաղների, թանկարժեք մետաղներից ջարդոնի և թափոնների, թանկարժեք մետաղներից հանքանյութերի և խտանյութերի ու թանկարժեք մետաղներ պարունակող հումքային ապրանքների՝ ՀՀ տարածքից երրորդ երկրներ արտահանումը և ՀՀ տարածք երրորդ երկրներից ներմուծումը կանոնակարգելու մասին» թիվ 83-Ն որոշում,
  - ♦ ՀՀ կառավարության 2015թ. նոյեմբերի 5-ի «Թանկարժեք քարերի, թանկարժեք մետաղների, թանկարժեք մետաղների ջարդոնի և թափոնի՝ ՀՀ տարածքից երրորդ երկրներ արտահանման և ՀՀ տարածք երրորդ երկրներից ներմուծման ժամանակ պետական վերահսկողության ակտ տրամադրելու մասին» թիվ 1331-Ն որոշում:
47. ՀՀ կառավարություն է ներկայացվել առաջարկություն www.e-gov.am ինտերնետային կայքի գլխավոր էջում «Լիցենզիաների ստացման հայտերի ընդունման համակարգ» բաժնի նմանությամբ լրացնել «Ծանուցումների ընդունման համակարգ» անվանմամբ ևս մեկ բաժնով՝ պետական մարմիններին տնտեսավարողների կողմից լիցենզիաների և ծանուցումների էլեկտրոնային ներկայացման նպատակով, ինչը պայմանավորված է լիցենզավորման ենթակա գործունեության տեսակները ծանուցման ենթակա գործունեություն համարելուց բխող անհրաժեշտ փոփոխություններով:

Լիցենզավորման արդյունքներ

- ◇ Հաշվառվել է թանկարժեք մետաղներից պատրաստված իրերի հարգորոշման և հարգադրոշման ծանուցման ենթակա գործունեություն իրականացնող 1 անձ:
- ◇ Հաշվառվել և դադարեցվել է «Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ» (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 2208 ծածկագրին դասվող օղու ներմուծման ծանուցման ենթակա գործունեություն իրականացնող 1-ական անձի գործունեությունը:
- ◇ Տրամադրվել է արտաքին տնտեսական գործունեության մասնակիցների կողմից սպիտակ շաքարի (ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 1701 99 100 1 և 1701 99 100 9) երրորդ երկրներից ներմուծման 5 լիցենզիա 3600 տոննա քանակությամբ սպիտակ շաքարի ներկրման համար:
- ◇ Տրամադրվել է ՀՀ-ում թանկարժեք մետաղների, թանկարժեք քարերի, չմշակված թանկարժեք մետաղների, թանկարժեք մետաղներից ջարդոնի և թափոնների, թանկարժեք մետաղներից հանքանյութերի և խտանյութերի ու թանկարժեք մետաղներ պարունակող հումքային ապրանքների՝ ՀՀ տարածքից երրորդ երկրներ արտահանման 17 մեկանգամյա և 27 գլխավոր լիցենզիա:
- ◇ Տրամադրվել է շրջանառության հսկողության ոլորտում երկակի նշանակության ապրանքների արտահանման, հսկվող ոչ նյութական արժեքների փոխանցման թույլտվությունների տրամադրման և ՀՀ տարածքով երկակի նշանակության ապրանքների տարանցիկ փոխադրման 1 ընդհանուր և 3 անհատական թույլտվություն, մերժվել է 1 դիմում:
- ◇ ՀՀ ավմաստների ներմուծման և արտահանման ժամանակ Քիմբերլի գործընթացի ներքո հաշվառվել է ներմուծման 150 հավաստագիր՝ 281,536.62 կարատ ծավալով և 58,123,796.86 ԱՄՆ դոլար ընդհանուր արժեքով: Տրամադրվել է արտահանման 22 հավաստագիր՝ 18,900.44 կարատ ծավալով և 9,608,329.04 ԱՄՆ դոլար ընդհանուր արժեքով:
- ◇ Ներկայացվել է ՀՀ-ում թանկարժեք մետաղներ գտարկողների և թանկարժեք մետաղներ հարգորոշողների ու հարգադրոշմողների որակավորման թվով 51 դիմում: Քննությունների արդյունքում հաղթող են ճանաչվել 43 քաղաքացի, որոնց տրվել են որակավորման վկայականներ:
- ◇ Հաստատվել են վերջնական օգտագործողի 12 և տրամադրվել ներմուծման 14 հավաստագրեր:
- ◇ Տրամադրվել է առանց ներմուծման մաքսատուրքի վճարման «Կրթական, գիտական և մշակութային բնույթի նյութերի ներմուծման մասին» 1950 թվականի նոյեմբերի 22-ի համաձայնագրի անդամ երկրներից ՀՀ տարածք կրթական, գիտական և մշակութային բնույթի ապրանքների ներմուծման նպատակային նշանակության վերաբերյալ 18 եզրակացություն:
- ◇ Տրամադրվել է ՀՀ շաքարի արտադրության համար առանց ներմուծման մաքսատուրքի վճարման ներմուծվող ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ 1701 13 և 1701 14 ծածկագրերին դասվող ապրանքների (եղեգնից շաքար-հումք առանց բուրահաղորդող ու ներկող հավելումների՝ բացառությամբ շաքարի ճակնդեղի)՝ նպատակային նշանակության հավաստման վերաբերյալ 2 եզրակացություն:

- ♦ Տրամադրվել է թանկարժեք քարերի կամ թանկարժեք մետաղների՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքից երրորդ երկրներ արտահանման (ներմուծման) համար տրամադրվող պետական վերահսկողության 1500 ակտ:
- ♦ Հաստատվել է ներմուծվող (արտահանվող) վերամշակվող արտադրանքի և վերամշակման նպատակով ներմուծվող (արտահանվող) թանկարժեք իրերի և ներմուծվող (արտահանվող) բնական ավաստների վերամշակվող արտադրանքի և վերամշակման նպատակով ներմուծվող (արտահանվող) բնական ավաստների 148 անվանացանկ:
- ♦ ՀՀ և Եվրոպական համայնքների հանձնաժողովի միջև կնքված շրջանակային համաձայնագրով արտոնություններից օգտվելու համար ներկայացվել է թվով 218 դիմում, որից բավարարվել է 187-ը:
- ♦ Շնորհվել է որակավորման կարգ 2 հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտի որակավորման կարգ՝ «Օպերա Սուիթ հոթել» 4 (չորս) աստղանի և «Ռեդիսոն Բլու Հոթել Երևան» 5 (հինգ) աստղանի, որակավորման վկայականի գործողության ժամկետի ավարտմամբ պայմանավորված՝ դադարել է «Մեմորի» (31.03.2011թ.) և «Կամրջի տակ» (14.10.2011թ.) զբոսաշրջային տների որակավորման վկայականների գործողությունը, «Մետրոպոլ» հյուրանոցին որակավորման կարգ շնորհելու վերաբերյալ ս.թ. հունիսի 27-ին ներկայացված հայտը մերժվել է: Համապատասխանության գնահատման ընթացիկ փուլում է «Դոյակ Պանսիոն» հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտի որակավորման գործընթացը:
- ♦ Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 710210000, 710221000, 710231000 ծածկագրերին դասվող բնական՝ մշակված կամ չմշակված, բայց չշրջանակված կամ չամրացված ավաստների առուվաճառք, ներմուծում, արտահանում, փոխադրում լիցենզավորման գործընթացի շրջանակներում դադարեցվել է թվով 3 լիցենզիա, վերաձևակերպվել է թվով 14 լիցենզիա:

48. Շուկայի վերահսկողության տեսչական մարմնի կողմից մշակվել են վերահսկման ենթակա թվով 32 ոլորտների ստուգաթերթերի նախագծեր, որոնցից 5-ը ներկայացվել են ՀՀ կառավարության հաստատմանը, 27-ը՝ տեսչական բարեփոխումների համակարգման խորհրդի հավանությանը:

49. «Չափումների միասնականության ապահովման մասին» և «Տեխնիկական կանոնակարգման մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը ներկայացված են ՀՀ կառավարության քննարկմանը:

50. Չափագիտության ազգային մարմնի (ՉԱԻ) կողմից իրականացվել է 246,270 չափման միավորի ստուգաչափում, տրամաչափարկում, 193,847 չափման միավորի փորձաքննություն, 112 միավոր չափման միջոցի տեսակի հաստատում, որից 10-ը՝ փոխճանաչման կարգով, 283 միավոր չափման միջոցի վկայագրում և մեթոդիկայի չափագիտական փորձաքննություն:

51. Ներկայացվել են որակի կառավարման համակարգին ներկայացվող հիմնական խնդիրները արդյունաբերական ՉԱԻ չափագիտության կենտրոնում որակի կառավարման համակարգ ներդնելու նպատակով:

52. Համապատասխանության գնահատման մարմինների հավատարմագրման կարգի համաձայն իրականացված՝ հավատարմագրման գործընթացի կազմակերպման

աշխատանքների շրջանակներում

- ◊ «Հավատարմագրման ազգային մարմին» ՊՈԱԿ ներկայացվել է 11 փորձարկման լաբորատորիայի, որից 2-ը հավատարմագրման ընդլայնման, 7 արտադրանքի սերտիֆիկացման մարմնի, որից 2-ը հավատարմագրման ընդլայնման, 2 ֆիզիկական անձանց սերտիֆիկացման մարմնի, 1 տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի հայտ,
- ◊ հավատարմագրվել են 6 փորձարկման լաբորատորիա, 3 արտադրանքի սերտիֆիկացման և 1 տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմին,
- ◊ իրականացվել է 2 փորձարկման լաբորատորիայի պարբերական գնահատում:

53. ԵՏՄ պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարման նպատակով՝

- ◊ Մաքսային միության տեխնիկական կանոնակարգերի համաձայն տրված համապատասխանության սերտիֆիկատների և հայտարարագրերի միասնական ռեեստրներում ներառվել են 3316 համապատասխանության հայտարարագիր և 180 համապատասխանության սերտիֆիկատ:
- ◊ Փորձարկման լաբորատորիաների (կենտրոնների) և սերտիֆիկացման մարմինների Մաքսային միության միասնական ռեեստրում ներառվել են 4 փորձարկման լաբորատորիա, 3 սերտիֆիկացման մարմին:

54. ՀՀ տեխնիկական կանոնակարգերի համաձայն համապատասխանության սերտիֆիկատների և համապատասխանության հայտարարագրերի ռեեստրում ներառվել են՝ 458 համապատասխանության հայտարարագիր և 116 համապատասխանության սերտիֆիկատ:

55. Մշակվել են «Միասնական ինովացիոն գործարար հարթակի» աշխատանքային մոդելը, ինչը ներառում է ինովացիոն ոլորտի զարգացման համար առաջարկվող գործիքների մանրամասն նկարագրությունը և աշխատանքների ալգորիթմները: Հարթակի գործարկումը նախատեսված է 2017թ.:

56. Հայաստանում ինովացիոն գործունեության խթանման, ինովացիոն նախաձեռնությունների առաջնղման և ինովացիոն գործունեության սուբյեկտների կողմից ներկայացված ինովացիոն նախագծերի մրցույթների անցակցման և ընտրության գործընթացը կանոնակարգելու նպատակով ընդունվել է ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշում և «Ինովացիոն նախագծերի մրցույթի հայտի ձևը և գնահատման չափանիշները սահմանելու մասին» ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի հրաման:

57. Հունիսի 2-ին Եվրոպական ներդրումային բանկի (ԵՆԲ/EIB) հետ համատեղ կազմակերպվել և անց է կացվել «Աջակցություն նորարարություններին Հայաստանում» խորագրով համաժողովը, որի ընթացքում ԵՆԲ և Եվրոպական ներդրումային հիմնադրամի կողմից ներկայացվել են Հայաստանում նորարարությունների ֆինանսավորման նոր գործիքները:

58. Հուլիսի 7-8-ը Երևանում կայացել է Ձեռներեցության հարցերով Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիային կից խորհրդատվական կոմիտեի 9-րդ նիստը: Քննարկվել են Հայաստանի գործարար համայնքի կողմից ներկայացված հարցերը մաքսային կարգավորումների, ԵԱՏՄ շրջանակներում հարկումների, սակագնային կարգավորումների, ծառայությունների առևտրի, տրանսպորտի ոլորտի վերաբերյալ և այլն:

ԱՐՏԱՀԱՆՄԱՆ ԽԹԱՆՈՒՄ

59. ՀՀ-ում ԻԻՀ արտակարգ և լիազոր դեսպանի հետ պայմանավորվածության համաձայն, ստեղծվել է առևտրատնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-իրանական համատեղ աշխատանքային խումբ:
60. Մարտի 23-ին ՀՀ և ԱՄՆ միջև ստորագրված Առևտրի և ներդրումների շրջանակային համաձայնագրի շրջանակներում անց է կացվել «Արտոնությունների ընդհանրացված համակարգի (GSP)» վերաբերյալ սեմինար, որի ընթացքում ներկայացվել է «Հայաստանի արտահանման ծավալների ընդլայնումը արտոնությունների ընդհանրացված համակարգի միջոցով» խորագրով շնորհանդեսը, Հայաստանից ԱՄՆ արտահանման ծավալները, համակարգից օգտվելու ընթացակարգերը:
61. ԵՄ «GSP+» առևտրային ռեժիմի մոնիտորինգի գործընթացի 3-րդ փուլի շրջանակներում ռեժիմի հասանելիության շարունակականության ապահովման նպատակով պատրաստվել է 27 միջազգային կոնվենցիաների ՀՀ կողմից իրականացման վերաբերյալ համապարփակ զեկույց, որը ներկայացվել է Եվրոպական հանձնաժողովին:
62. Մշակվել և ՀՀ կառավարության քննարկմանն է ներկայացվել «Արդյունաբերության զարգացման 2017-2021թթ. պետական ծրագիրը և ծրագրի իրականացման միջոցառումների ժամանակացույցը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը որտեղ ներառված են վերոնշյալ արդյունքների ապահովման համար համապատասխան միջոցառումներ:
63. 24 ոլորտների շուրջ 300 արդյունաբերական ընկերությունների արտադրական ցուցանիշների վերաբերյալ ամսական մոնիտորինգի, ինչպես նաև՝ մի շարք ոլորտային միությունների ու տարբեր ընկերությունների ներկայացուցիչների հետ կայացած հանդիպումների արդյունքում քննարկվել են առկա խնդիրները, քայլեր են ձեռնարկվել բարձրացված խնդիրների լուծման ուղղությամբ, մասնավորապես՝ արտահանմանը խոչընդոտող խնդիրների լուծման առաջարկները ներկայացվել են ՀՀ կառավարության աշխատակազմ:
64. Արդյունաբերական կազմակերպությունների հետ համագործակցության շրջանակն ընդլայնելու ու վերջիններիս հետ անմիջական աշխատանքի միջոցով վեր են հանվել արտադրության և արտահանման գործընթացներում առկա խնդիրները ու դրանց լուծումներ տալու նպատակով մշակվել են մի շարք իրավական ակտերի նախագծեր, մասնավորապես՝
- ♦ Տեղական արտադրանքի մրցունակության բարձրացումը խթանելու և սահմանի վրա ավելացված արժեքի հարկի գանձումը փոլ առ փոլ վերացնելու նպատակով մշակվել են «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» և «Կազմակերպությունների և անհատ ձեռնարկատերերի կողմից ներմուծվող՝ ակցիզային հարկով հարկման ոչ ենթակա այն ապրանքների ցանկը հաստատելու մասին, որոնց ներմուծումն ազատված է ավելացված արժեքի հարկից» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը, որոնք շահագրգիռ մարմիններից ստացված առաջարկությունների հիման վրա լրամշակվում են:

♦ Թեթև արդյունաբերության խթանման և կաշվի վերամշակմամբ և կաշեգործությանը զբաղվող ընկերությունների համար հումքային բազայի ապահովման նպատակով շահագրգիռ մարմինների քննարկմանն է ներկայացվել «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որի նպատակն է խոշոր եղջերավոր անասունների անմշակ մորթիների արտահանման համար սահմանափակումների կիրառումը:

♦ Մշակող արդյունաբերական ճյուղին անհրաժեշտ հումքով ապահովելու նպատակով մշակվել է և շահագրգիռ մարմինների քննարկմանն է ներկայացվել «Արտաքին առևտրի ոլորտում արտահանման և/կամ ներմուծման սահմանափակումների ենթակա ապրանքների ցանկը, արտաքին առևտրային նպատակով արտահանման կամ ներմուծման հավաստագրերի տրամադրման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը, որը նախատեսում է տեղական խոշոր եղջերավոր անասունների անմշակ մորթիների արտահանման նկատմամբ կիրառվելիք սահմանափակումների մեխանիզմներ սահմանել:

65. Գործարարների քննարկմանն է ներկայացվել «Ադամանդագործության և ոսկերչության 2017-2020թթ. զարգացման» ծրագիրը:

66. Ուսումնասիրվել են ադամանդագործության և ոսկերչության ոլորտը կարգավորող օրենսդրությունը պարզեցնելու և գործարարների ու հնարավոր ներդրողների համար վարչարարարությունը մեկ պատուհան սկզբունքով իրականացնելու հնարավորությունները:

67. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի տեխնիկական կանոնակարգերում և համաձայնագրերում ապահովվել են ազգային արտադրողի շահերը պաշտպանող և սահմանափակումները վերացնող դրույթների ներառումը, մասնավորապես՝ «ԵԱՏՄ անդամ չհանդիսացող երրորդ երկրների հետ փոխադարձ առևտրում տեխնիկական խոչընդոտների վերացման կարգի և պայմանների մասին» համաձայնագիր, «Յորենի անվտանգության մասին», «Սննդամթերքի անվտանգության մասին», «Կաթի և կաթնամթերքի անվտանգության մասին», «Տարայավորված խմելու ջրի անվտանգության մասին՝ ներառյալ բնական հանքային ջրեր», «Թռչնամսի և դրա վերամշակումից ստացված արտադրանքի անվտանգության մասին», «Հանքային պարարտանյութերին ներկայացվող պահանջների մասին», «Անիվավոր տրանսպորտային միջոցների անվտանգության մասին», «Մանկական խաղահրապարակների սարքավորումների անվտանգության մասին», «Շենքերի և շինությունների անվտանգության վերաբերյալ» «Ածուխի և նրա վերամշակման նյութերի պահանջների վերաբերյալ», «Սինթետիկ լվացող միջոցների և կենցաղային քիմիայի ապրանքների անվտանգության մասին», «Լաքաներկային նյութերի անվտանգության մասին», «Սննդամթերքի անվտանգության մասին», «Սննդամթերքի հետ շփվող նյութերի անվտանգության մասին», «Ճարպայուղային արտադրանքի տեխնիկական կանոնակարգ» տեխնիկական կանոնակարգեր:

68. Նախարարության և Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության (GIZ) համանախագահությամբ մեկնարկել է «Սիրիացի փախստականների տնտեսական ինտեգրում» ծրագիրը, որի շրջանակներում մայիսի 19-22-ը կազմակերպվել էր «Տնտեսական հնարավորությունների շաբաթ» ֆորումը՝ նպատակ ունենալով խթանել սիրիահայերի շրջանում ձեռնարկատիրությունը և մասնագիտական կողմնորոշումը: Տորումի 4 օրերի ընթացքում կազմակերպվել էր ցուցահանդես, որտեղ սիրիահայերի

կողմից Հայաստանում հիմնած ավելի քան 50 մասնավոր ընկերություններ ներկայացրեցին իրենց արտադրանքն ու ծառայությունները:

69. Կազմակերպվել է «Պատրաստված է Հայաստանում» ցուցահանդեսը, որտեղ շուրջ 300 արդյունաբերական ընկերություններ ներկայացրել են իրենց արտադրանքը:
70. Կազմակերպվել է ոսկերչության ոլորտում աշխարհում խոշորագույնը համարվող Համաշխարհային ոսկերչական կոնֆեդերացիայի (CIBJO) տարեկան համաժողովը և «JUNWEX Yerevan Show 2016» ցուցահանդեսը: Միջոցառումներին ներկա են եղել ոսկերչության ոլորտի ներկայացուցիչներ աշխարհի տարբեր երկրներից, որից մոտ 100-ը՝ բարձրաստիճան հյուրեր:
71. Նախապատրաստվել և ԵԱՏՄ շրջանակներում կազմակերպվել է «Антиконтрафакт-2016» միջազգային համաժողովը, որի ընթացքում ստորագրվել է «Համատեղ հայտարարություն արդյունաբերական ապրանքների ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի մասին»:
72. Նախապատրաստվել և կազմակերպվել է METRO AG ընկերության մոսկովյան ներկայացուցչության ղեկավարի գլխավորած պատվիրակության այցը ՀՀ: Կազմակերպվել է տեղական արտադրանքի ցուցադրում Նախարարությունում:
73. Աստանայում կայանալիք «Էքսպո-2017» միջազգային ցուցահանդեսին ՀՀ մասնակցության նպատակով իրականացվել են բանակցություններ, որի արդյունքում ՀՀ-ին կցուցաբերվի ֆինանսական օժանդակություն:
74. Քննարկումներ են տարվում այն ընկերությունների հետ, որոնք համապատասխան լոգիստիկ ենթակառուցվածքներ (պահեստային և օֆիսային տարածքներ) ունեն ԵԱՏՄ պետություններում՝ այդ շուկաներում բավարար չափով չներկայացված, սակայն արտահանման ներուժ ունեցող փոքր արտադրողների հայկական ապրանքատեսակները կազմակերպված ձևով ներկայացնելու և դրանց արտահանման կանոնավոր մեխանիզմներ մշակելու ուղղությամբ: Միջազգային կազմակերպությունների օժանդակությամբ առաջիկայում աշխատանքներ կծավալվեն նաև համանման մեխանիզմների աշխարհագրությունն ընդլայնելու ուղղությամբ:
75. ԵԱՏՄ շուկաներ հայաստանյան ապրանքատեսակների արտահանման խնդիրներին օպերատիվ լուծումներ տալու նպատակով Ռուսաստանի Դաշնության Վերին Լարս մաքսային կետի, ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ և ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության պաշտոնյաների մասնակցությամբ ձևավորվել է աշխատանքային խումբ, որը պատասխանատու կլինի առաջացած խնդիրների և դրանց լուծումների վերաբերյալ տեղեկատվության օպերատիվ փոխանակման համար:
76. Հայաստանյան գործարարների մուտքը դեպի Իրանի Իսլամական Հանրապետություն հաճախ դժվարանում էր հայաստանյան մարդատար տրանսպորտային միջոցների ազատ տեղաշարժման խոչընդոտների առկայությամբ, ինչը դրսևորվում էր դրանք Իրան մուտք գործելու համար չափազանց մեծ երաշխիքային վճարների առկայությամբ: Համապատասխան բանակցությունների արդյունքում հայաստանյան մարդատար տրանսպորտային միջոցների համար սահմանված մուտքի երաշխիքային վճարը փոխարինված է ապահովագրությամբ և նախկինում պահանջվող արժեքային շեմը նվազեցված է երեք անգամ:
77. 2016թ. հուլիսի 22-ին «Հավատարմագրման ազգային մարմին» ՊՈԱԿ-ը հայտ է ներկայացրել հավատարմագրման եվրոպական համագործակցության (EA) քարտու-

ղարություն՝ ասոցացված անդամ դառնալու նպատակով: Նոյեմբերի 22-24-ը Շվեդիայում կայացած գագաթնաժողովում ընդունվեց ՀՀ «Հավատարմագրման ազգային մարմին» ՊՈԱԿ-ը (ARMNAB) (EA)-ի ասոցացված անդամ դառնալու վերաբերյալ որոշում և ստորագրվեց անդամակցության համաձայնագիր: Աշխատանքներ են տարվում (EA)-ի լիիրավ անդամ դառնալու ուղղությամբ, որի արդյունքում կկրճատվի կամ կվերացվի եվրոպական երկրում վերագնահատման անհրաժեշտությունը, կապահովվի ապրանքների ազատ տեղաշարժը:

78. Բանակցություններ են տարվում նաև Իրանի իսլամական հանրապետության Ստանդարտների և արդյունաբերական հետազոտությունների ինստիտուտի հետ՝ ՀՀ-ում Իրանի փորձարկման լաբորատորիաների և սերտիֆիկացնող մարմինների մասնաճյուղեր հիմնելու ուղղությամբ: Դա թույլ կտա նախապես համաձայնեցված եղանակով Հայաստանում կատարված սերտիֆիկացման արդյունքները ճանաչելի դարձնել Իրանի Իսլամական Հանրապետությունում:
79. Իրանի Իսլամական Հանրապետություն հայաստանյան արտադրության ապրանքների մուտքը հեշտացնելու նպատակով աշխատանքներ են տարվում Իրանի հետ սահմանագծին ազատ տնտեսական գոտու ձևավորման ուղղությամբ: Ազատ տնտեսական գոտու վերաբերյալ հայեցակարգը քննարկվել է օրեր առաջ կայացած՝ Հայ-Իրանական գործարար համաժողովի ընթացքում: Նախատեսվում է, որ մինչև ապրիլ ամիսը ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման աշխատանքները սկսված կլինեն:
80. Վերլուծվում են արտահանող արդյունաբերության զգալի կշիռ ունեցող ձեռնարկությունների ցուցանիշներն՝ ըստ տնտեսության ճյուղերի: Առավել մեծ կշիռ ուղղորտները ներկայացնող ձեռնարկությունների համար մշակվում է արտադրական ծրագրերի հիմնական ցուցանիշների և դրանց առանձնահատուկ արտադրական խնդիրների խմբավորված ռեեստր: Ըստ ուսումնասիրության արդյունքների՝ յուրաքանչյուրի խմբի խնդիրներին կտրվեն համապատասխան լուծումներ:
81. Կազմակերպվել են մի շարք գործարար և ներդրումային համաժողովներ, այդ թվում՝
- ♦ Սեպտեմբերի 20-ին՝ «Հայաստանը՝ որպես դարպաս դեպի մեծ շուկաներ» խորագրով համաժողովը, որին հրավիրվել և մասնակցել են շուրջ 250 անձ, այդ թվում պետական և մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչներ Հայաստանից, ԵԱՏՄ երկրներից, Իրանից և միջազգային կառույցներից:
  - ♦ Հայաստանի ոսկերիչների ասոցիացիայի (AJA) հետ համատեղ հոկտեմբերի 24-28-ը Համաշխարհային ոսկերչական կոնֆեդերացիայի (CIBJO) տարեկան համաժողովը Երևանում, որին մասնակցել են ավելի քան 80 պատվիրակներ 25 երկրներից:
  - ♦ Դեկտեմբերի 21-ին՝ «Հայաստան-Իրան» գործարար համաժողովը Երևանում: Համաժողովի ընթացքում երկու երկրների ձեռներեցների միջև նոր գործարար կապեր հաստատելու նպատակով անցկացվել են B2B հանդիպումներ, որոնց մասնակցել է ավելի քան 170 գործարար, ստորագրվել է համագործակցության 5 հուշագիր:
82. Կազմակերպվել և/կամ ապահովվել է «Москыз», «World food Moscow 2016», «CPHI Worldwide», «Текстильлегпром 2016», «Արտադրված է Հայաստանում 2016», «Հայաստան էքսպո-Թեիրան», «ArmHiTec-2016», «Եվրասիական շաբաթ», «JUNWEX YEREVAN SHOW» և այլ ցուցահանդեսներին մասնակցությունը: Ընդհանուր առմամբ 17 միջազգային ցուցահանդեսներին ապահովվել է հայկական շուրջ 570 ընկերությունների մասնակցությունը, որոնց արդյունքում ձեռք է բերվել ավելի քան 80

պայմանագրեր և պայմանավորվածություններ՝ ավելի քան 1.57 մլրդ ՀՀ դրամի չափով:

83. Հայաստանի արտահանման ապահովագրական գործակալության մասով՝

- ♦ Փաստացի ապահովագրական գումարը՝ 2 միլիարդ 186 միլիոն ՀՀ դրամ (շուրջ 5.6 անգամ աճ 2015թ նկատմամբ):
- ♦ Հաստատված սահմանաչափեր՝ 4.04 միլիարդ ՀՀ դրամ (շուրջ 4 անգամ 2015թ. նկատմամբ):
- ♦ Հայտ ներկայացրած կազմակերպությունների քանակ՝ 60 (2.8 անգամ աճ 2015թ. նկատմամբ):
- ♦ Ընկերության ապահովագրական պոլիսի ներքո անգրավ ֆինանսավորում իրականացնող բանկերի քանակի և վարկավորման ծավալի էական աճ է գրանցվել: Վարկավորման միջին տոկոսադրույքը դոլարով և եվրոյով կազմում է 8%:
- ♦ Ներդրվել է նախարարահանման ֆինանսավորման ապահովագրության ծառայություն, որի շրջանակներում ամբողջովին լուծվել է արտահանողի՝ շրջանառու կապիտալի նկատմամբ պահանջարկը ինչպես արտադրության, այնպես էլ տարածամկետ վճարման սպասման փուլերում:
- ♦ Համագործակցության պայմանագրեր (հուշագրեր) են կնքվել՝ Գերմանիա՝ Euler Hermes/PwC, Իտալիա՝ SACE, Չեխիա՝ EGAP, Ռուսաստանի Դաշնություն՝ EXIAR, Բելառուս՝ Beleximgarant, Իրանի Իսլամական Հանրապետություն՝ EGFI, Չինաստան՝ SINOSURE ապահովագրական գործակալությունների հետ: Գերմանական և իտալական կառույցների հետ կնքված հուշագրերը նախատեսում են նաև Ընկերության կողմից աջակցություն ՀՀ տնտեսվարող սուբյեկտներին տեխնոլոգիաների ներմուծման համար եվրոպական բանկերի կողմից ֆինանսավորման գործընթացում: Ընկերությունը հանդիսանում է ավելի քան 90 անդամ-կազմակերպություն ունեցող աշխարհի խոշորագույն արտահանման ապահովագրական կառույցները միավորող Բեռնի միության անդամ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՊԵՐ

84. Փետրվարի 15-ից մեկնարկած ՀՀ-ԵՄ նոր շրջանակային համաձայնագրի առևտրի և ներդրումների ուղղությամբ բանակցությունները ընթանում են 13 ոլորտային ուղղություններով՝ յուրաքանչյուրի ներքո եվրոպական կողմի հետ բանակցելով ապագա համաձայնագրի համապատասխան բաժիններ: Տարվա ընթացքում անցկացվել են բանակցային 5 փուլեր, կազմակերպվել է թվով 30 տեսակոնֆերանս՝ բանակցային գործընթացին առնչվող հարցեր քննարկելու նպատակով: Բանակցությունների հինգերորդ փուլը կայացել է դեկտեմբերի 13-14-ին Բրյուսելում: Մի շարք բանակցային գլուխների տեքստեր ամբողջությամբ համաձայնեցվել են:

85. Հոկտեմբերի 24-28-ը Երևանում անցկացվեց ԵՄ համագործակցությանը նվիրված բիզնես միջոցառումների շաբաթ, որի ընթացքում անցկացվեցին «Արևելյան ներդրումներ - 2» տարեկան գործընկերության համաժողովը, Արևելյան գործընկերության երկրներում կայուն զարգացմանը նվիրված բարձր մակարդակի համաժողովը, նորարարությանը, կլաստերներին և ՓՄՁ զարգացման կարողությունների վերաբերյալ աշխատաժողովը, ՓՄՁ-ների ֆինանսավորմանը վերաբերող աշխատաժողովը:

Կազմակերպված միջոցառումներից առանձնահատուկ կարևորություն ունեւ ԵՄ Արևելյան գործընկերության Բիզնեսի զարգացման պանելի 8-րդ հանդիպումը:

86. Դեկտեմբերի 15-ին Բոյուսելում կայացել է ՀՀ-ԵՄ համագործակցության կոմիտեի հերթական՝ 17-րդ նիստը: Նիստի ընթացքում ամփոփվել են ՀՀ-ԵՄ համագործակցության տարեկան արդյունքները, նախանշվել են ապագա քայլերն ու աշխատանքները և ամրագրվել են իրականացվելիք աշխատանքների վերաբերյալ համապատասխան պայմանավորվածություններ:
87. Եվրոպական Հանձնաժողովի և ՀՀ-ում ԵՄ պատվիրակության գրասենյակի հետ աշխատանքներ են իրականացվել «Միասնական աջակցության շրջանակ (SSF) Հայաստանի համար - 2017-2020թթ.» ԵՄ աջակցության փաստաթղթի ձևավորման ուղղությամբ: Քննարկման փուլում են աջակցության թվով 23 նախնական ուղղություններ: Իրականացվող վերլուծությունների և ընթացող քննարկումների արդյունքում կնախանշվեն աջակցության հիմնական ուղղությունները՝ սահմանված ժամանակահատվածի համար:
88. Եվրոպական կողմի հետ համագործակցում ենք 2015թ. ԵՄ բյուջետային աջակցության փաթեթի վերջնականացման շուրջ: Ստորագրվել են «Մասնագիտական որակավորումների բարելավում աշխատատեղերի բարելավման նպատակով»՝ 15.2 մլն եվրո արժեքով, «Պետական ֆինանսների քաղաքականության բարեփոխումների ծրագիր»՝ 10 մլն եվրո արժեքով և «Լրացում 1՝ Աջակցություն Հայաստանում մարդու իրավունքների պաշտպանությանը»՝ 5 մլն եվրո արժեքով ԵՄ Բյուջետային աջակցության համաձայնագրերը: Ստորագրվել է նաև միջուկային անվտանգության ոլորտի վերաբերյալ ԵՄ տեխնիկական աջակցության 2015թ. համաձայնագիրը: Քննարկումներ են մեկնարկել նաև 2016թ. ԵՄ աջակցության փաթեթի շուրջ: Համապատասխան փոփոխություններ են իրականացվել միջուկային անվտանգության ոլորտի վերաբերյալ 2009թ. ԵՄ տեխնիկական աջակցության և գյուղատնտեսության ոլորտի 2013թ. ԵՄ բյուջետային աջակցության համաձայնագրերում:
89. ԵՄ Արևելյան գործընկերության շրջանակներում ապահովվել է ՀՀ մասնակցությունը ս.թ. մայիսին և նոյեմբերին կայացած Տնտեսական պլատֆորմի 15-րդ և 16-րդ նիստերին, ինչպես նաև պլատֆորմի ներքո գործող առևտրի, տրանսպորտի, բնապահպանության, գյուղատնտեսության, թվային շուկաների, բիզնեսի զարգացման թեմատիկ պանելների աշխատանքներին: Ապահովվել է նաև ՀՀ մասնակցությունը 2016թ. ընթացքում Արևելյան գործընկերության շրջանակներում կազմակերպված ՓՄՁ հարցերով, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հարցերով, տրանսպորտի հարցերով, բնապահպանության հարցերով թեմատիկ նախարարական հանդիպումներին:
90. ԵՄ աջակցության գործիքների մասով՝

Թվինինգ

- ♦ ավարտվել է 2 ծրագիր (ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն)
- ♦ իրականացման ընթացքում է 2 ծրագիր (ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարություն/Հայաստանի զարգացման հիմնադրամ, ՀՀ ֆինանսների նախարարություն, ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայություն)
- ♦ մշակման փուլում է 2 ծրագրի առաջարկ (ՀՀ արդարադատության նախարարություն)

- ◇ ԵՄ պատվիրակությանն է ներկայացվել 1 ծրագրի առաջարկ (ՀՀ քննչական կոմիտե/ՀՀ ոստիկանություն)
- ◇ քննարկման փուլում է Հանրային կառավարման բարեփոխումների ոլորտում առաջիկայում մի քանի Թվինինգ ծրագրերի իրականացման հնարավորությունը:

Թայեքս

- ◇ 2016թ. ընթացքում ստացվել է 17 հայտ
- ◇ ԵՄ հանձնաժողովի կողմից դեռևս հաստատվել է 13-ը,
- ◇ Իրականացվել են 9 միջոցառումներ (մեծ մասն՝ ուղղված արդարադատության, ազատության և անվտանգության ոլորտներում ԵՄ օրենսդրական և ինստիտուցիոնալ մոտարկմանը):

Սևծովյան ավազանի երկրների անդրսահմանային համագործակցության ծրագիր

- ◇ Ստորագրման փուլում է Սևծովյան ավազանի երկրների ծրագրի 2014-2020թթ. ֆինանսավորման համաձայնագիրը, որը պետք է ստորագրվի և հաստատվի մինչև տարվա վերջ (Նախարարությունը ծրագրի համակարգողն է):

Սիգմա

- ◇ Իրականացվել է ՍԻԳՄԱ գործիքի աջակցությամբ իրականացվող ծրագրերի համակարգում ֆինանսական վերահսկողության, արտաքին աուդիտի, պետական կառավարման բարեփոխումների ոլորտներում:

91. ԵԱՏՄ անդամակցությամբ պայմանավորված ԱՀԿ շրջանակներում մաքսատուրքի սահմանային դրույքաչափերի ՀՀ ստանձնած պարտավորությունների փոփոխման շրջանակներում ընթացող բանակցային գործընթացի շրջանակներում հունիսին Ժնևում կայացել է բանակցությունների երկրորդ փուլը, իրականացվել են ԱՀԿ անդամ երկրների հետ երկկողմ բանակցություններ, պատրաստվել են բանակցային փաթեթներ և առաջարկներ, ներկայացվել է ՀՀ դիրքորոշումը: Բանակցային գործընթացի շրջանակներում ՀՀ կողմից փոխհատուցումային նախնական անհատական առաջարկներ են նախապատրաստվել 11 ԱՀԿ անդամ երկրների (ԱՄՆ, ԵՄ, Ճապոնիա, Շվեյցարիա, Կանադա, Չինաստան, Արգենտինա, Բրազիլիա, Թայվան, Ուկրաինա, Վրաստան) համար: Բանակցային երկկողմ հանդիպումներ են կայացել 8 ԱՀԿ անդամ երկրների հետ (ԵՄ, Կանադա, Թայվան, Շվեյցարիա, Բրազիլիա, Արգենտինա, Ճապոնիա, Ուկրաինա): Բանակցային խմբի կողմից մշակվել են փոխհատուցման առաջարկները, որոնք պետք է ներկայացվեն բանակցային գործընթացում ընդգրկված պետություններին: Բանակցային գործընթացի շրջանակներում նաև կազմակերպվել և անցկացվել են 4 տեսակոնֆերանսներ, նախապատրաստվել են դիրեկտիվների և ԵԱՏՄ Խորհրդի համապատասխան որոշման նախագծեր, տեղեկանքներ:
92. ԱՀԿ համաձայնագրերի պահանջների և ՀՀ ստանձնած պարտավորությունների ներքո ԱՀԿ քարտուղարություն է ներկայացվել թվով 56 ծանուցում, նախապատրաստվել և ԱՀԿ քարտուղարությանն են տրամադրվել թվով 18 ծանուցում, ինչպես նաև ուսումնասիրվել են մի շարք փաստաթղթերի փաթեթներ ԱՀԿ հետևյալ կառույցներում. Ապրանքների առևտրի Խորհուրդ, Սուբսիդիաների և փոխհատուցման միջոցառումների կոմիտե, Ծառայությունների կոմիտե, Մտավոր սեփականության հարցերով կոմիտե, Պետական գնումների կոմիտե, Գյուղատնտեսական հարցերով կոմիտե,

Վեճերի կարգավորման մարմին և այլն:

93. Հայաստան-ԱՄՆ առևտրի և ներդրումների խորհրդի շրջանակներում պարբերաբար գումարվում են աշխատանքային խմբերի հանդիպումներ, քննարկվում է համագործակցության ընթացիկ վիճակը:
94. Երևանում կայացել է Եվրասիական Գործընկերության Միջազգային Համաժողովը և դրա շրջանակներում հայ-ռուսական միջտարածաշրջանային համաժողովը, Նախարարի հանդիպումները ԵՏՀ նախարարներ Վ.Նիկիշինայի, Տ.Վալովայայի, Կ.Մինասյանի հետ:
95. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն ՀՀ վարչապետի այցի շրջանակներում ապահովվել է ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարության և ԼՂՀ էկոնոմիկայի նախարարության միջև համագործակցության հուշագրի ստորագրումը: Ստեղծվել է աշխատանքային խումբ:
96. Կայացել են Չեխիայի Հանրապետության առևտրի և արդյունաբերության նախարար Յան Մլադեկի գլխավորած, պատվիրակության Սինգապուրի առևտրի և արդյունաբերության հարցերով պետական նախարար Կոհ Փոհ Կունի այցերը ՀՀ: Նախապատրաստվել և կազմակերպվել է Տաջիկստանի արդյունաբերության և նոր տեխնոլոգիաների նախարարի այցը ՀՀ: Համագործակցության Հուշագիր է ստորագրվել 2 նախարարությունների միջև, ստեղծվել է համագործակցությունը համակարգող աշխատանքային խումբ:
97. Կազմակերպվել և Երևանում անց է կացվել ԵԱՏՄ-ի անցյալ ազատ առևտրի համաձայնագրի շուրջ բանակցությունների երկրորդ փուլը:
98. Անց են կացվել հայ-բելառուսական, հայ-չեխական, հայ-լեհական, հայ-ղազախական համատեղ նիստերը: Հայ-չեխական և հայ-լեհական միջկառավարական հանձնաժողովների նիստերի շրջանակներում անցկացվել են գործարար համաժողովների անցկացումը:

ԶԲՈՍԱՇՐՋՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

99. Հոկտեմբերի 1-4-ը Երևանում տեղի ունեցավ ՄԱԿ Զբոսաշրջության համաշխարհային կազմակերպության (ԶՀԿ) աֆիլացված անդամների 38-րդ նստաշրջանը: Նստաշրջանին մասնակցեցին ՄԱԿ ԶՀԿ գլխավոր քարտուղար Թալեբ Ռիֆահին, գործադիր տնօրեն Կառլոս Վոգելերը, ՄԱԿ ԶՀԿ աֆիլացված անդամների խորհրդի նախագահ, Ճամայկայի զբոսաշրջության նախարար Էդմունդ Բարտլետը, ՄԱԿ ԶՀԿ աֆիլացված անդամների ծրագրի տնօրեն Յոլանդա Պերդոնոն, աֆիլացված անդամներ ավելի քան 20 երկրներից, այդ թվում՝ գործարարներ, ներկայացուցիչներ գործարար միություններից, միջազգային առաջատար կրթական հաստատություններից, լրատվամիջոցներից, բարձրաստիճան պաշտոնյաներ, մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչներ, կրթական հաստատություններ, լրատվամիջոցներ Հայաստանից և Արցախից, ուսանողներ տարբեր ԲՈՒՀ-երից՝ ընդհանուր թվով շուրջ 150 մասնակից: Թալեբ Ռիֆահին հանդիպում ունեցավ ՀՀ Նախագահի և ՀՀ վարչապետի հետ: Նստաշրջանն ուղիղ հեռարձակմամբ ներկայացվեց ՄԱԿ ԶՀԿ կայքէջով (www.unwto.org) և լայն արձագանք ստացավ հայաստանյան լրատվամիջոցների կողմից և սոցիալական ցանցերում:

100. Հայաստանի զբոսաշրջային ընկերությունները մասնակցել են մարտի 23-26-ը ՌԴ մայրաքաղաք Մոսկվայի «MITT'2016» և մարտի 9-13-ը Գերմանիայի մայրաքաղաք Բեռլինում «ITB'2016» միջազգային զբոսաշրջային ցուցահանդեսներին՝ ներկայացնելով Հայաստանի և Արցախի զբոսաշրջային գրավչությունները:
101. Իրականացվել են «ՀՀ Սյունիքի մարզի Գորիս քաղաքում «Թութ» խորագրով «Սյունյաց ավանդույթներ», ՀՀ Տավուշի մարզի Դիլիջան քաղաքում պատմամշակութային վերածննդին նպաստող և ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Խաչիկի համայնքում «Գյուղական ավանդույթներ» փառատոնները:
102. 2016թ. օգոստոսին ուժի մեջ մտավ հունիսի 5-ին ստորագրված «Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության Կառավարության միջև քաղաքացիների առանց մուտքի արտոնագրի այցելությունների մասին» փոխըմբռնման հուշագիրը, որի համաձայն Հայաստանի և Իրանի քաղաքացիները միմյանց տարածք մուտք գործելու, տարանցիկ անցնելու և գտնվելու համար ազատվում են մուտքի արտոնագիր ձեռք բերելու պահանջից:
103. Համաշխարհային շուկային Հայաստանի հասանելիության բարձրացման նպատակով դյուրացվել է Չինաստանի քաղաքացիների համար դեպի Հայաստան սահմանային անցման գործընթացը: Նոյեմբերի 10-ից Չինաստանի քաղաքացիները կարող են մուտքի արտոնագիր, բացի Հայաստանի դիվանագիտական ներկայացուցչություններից, կարող են ստանալ նաև սահմանային անցման կետերում կամ առցանց:
104. Մշակման փուլում է դեպի Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն ներգնա և ներքին զբոսաշրջային հոսքերի ուղղորդման ծրագիրը, ինչպես նաև՝ առավելագույն ջանքեր են գործադրվելու ճանաչողական այցերի ծրագրերում Արցախն առավել ակտիվորեն ընդգրկելու ուղղությամբ:
105. Մշակվել և ՀՀ կառավարություն է ներկայացվելու Գյումրի քաղաքի զբոսաշրջության զարգացման համառոտ ծրագիր-տեսլականը: Մեկնարկել է Ուխտագնացության զբոսաշրջության փաթեթի մշակման գործընթացը:

Ներգնա զբոսաշրջային այցելություններ

106. 2016թ. հունվար-սեպտեմբերին Հայաստան ներգնա զբոսաշրջային այցելությունները կազմել են 969010, և 2015թ. նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ ցուցանիշն աճել է 3.6%-ով: Արտագնա զբոսաշրջային այցելությունները կազմել է 903541, և 2015թ. նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ ցուցանիշն աճել է 3.0%-ով: Հայաստանի ներգնա զբոսաշրջային այցելությունների աճը հիմնականում պայմանավորված է Հայաստանի համար նպատակային շուկա հանդիսացող երկրներից:
107. Հունվար-սեպտեմբերին ներքին զբոսաշրջային այցելությունները կազմել են 867495, 2015թ. նույն ժամանակաշրջանի նկատմամբ գրանցվել է 11 % աճ:
108. 2016թ. հունվար-սեպտեմբեր ամիսների ընթացքում սոցիալական փաթեթի հանգստի ապահովման ծառայության շրջանակներում իրացվել է շուրջ 54000 պայմանագիր՝ 2015թ. նույն ժամանակահատվածի (49800) համեմատ աճելով շուրջ 8 %-ով:
109. Չնայած սոցիալական փաթեթի շրջանակներում մատուցված ծառայությունները ներքին զբոսաշրջային այցելությունների շուրջ 10%-ն են կազմում, սոցիալական փաթեթի հանգստի ապահովման ծառայությունը, բացի իր հիմնական նպատակի իրականացումից, էապես նպաստել է ներքին զբոսաշրջության զարգացմանը՝ նաև

ներքին զբոսաշրջիկների շրջանում տեղական զբոսաշրջավայրերի վերաբերյալ տեղեկատվության տարածման տեսանկյունից:

Հյուրանոցաշինություն

110. Ներկայում ՀՀ տարածքում գործում են շուրջ 340 հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտներ (հյուրանոց, մոթել, հյուրանոցատիպ հանգրվան, առողջարան, պանսիոն, հանգստյան կամ մասնագիտացված տուն, զբոսաշրջային բնակատեղի (hostel), ճամբար), որոնց հյուրանոցային համարների և ննջատեղերի ընդհանուր քանակը կազմում է համապատասխանաբար 10,337 և 20,597: Նշված օբյեկտների 36%-ը գտնվում է Երևանում, 64%-ը՝ ՀՀ մարզերում (124-ը Երևանում՝ ապահովելով 3583 համար և 6153 ննջատեղ, 217-ը մարզերում՝ ապահովելով 6,754 համար և 14,363 ննջատեղ):
111. Գործում են 188 հյուրանոցներ (7,015 համար և 13,577 ննջատեղ), որոնցից՝
  - ♦ 71-ը Երևանում՝ ապահովելով 3,203 համար և 5,516 ննջատեղ,
  - ♦ 117-ը մարզերում՝ ապահովելով 3,816 համար և 8,061 ննջատեղ:
112. Բացի հյուրանոցային տնտեսության օբյեկտներից Հայաստանում (հիմնականում գյուղական համայնքներում) գործում են ավելի քան 210 զբոսաշրջային տներ (B&B):
113. Առաջիկայում նախատեսվում է շահագործման հանձնել ևս մի քանի հյուրանոց՝ ապահովելով լրացուցիչ ավելի քան 500 հյուրանոցային համար: Դրանց մի մասը հավակնում է դասվել միջազգային հեղինակավոր հյուրանոցային խմբերի:

ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ԱՎԻԱՑԻԱ

114. «Բաց երկնքի» քաղաքականության ընդունումից հետո ՀՀ ավիացիոն իշխանությունների կողմից լայնածավալ աշխատանքներ սկսվեցին միջազգային հարթակներում նոր քաղաքականության և ՀՀ շուկայի հնարավորությունների ներկայացման շուրջ: Դեկտեմբերի 1-ին Եվրոպական խորհրդի կողմից Եվրոպական հանձնաժողովին տրվեց ՀՀ հետ պաշտոնական բանակցություններ վարելու մանդատ: Նախատեսվող համաձայնագրով ՀՀ կմիանա ԵՄ միասնական ավիացիոն գոտուն, ինչի արդյունքում համաձայնագրի կողմերը փոխադարձաբար կազատականացնեն շուկան՝ ավիաընկերություններին ընձեռելով հնարավորություն առանց սահմանափակումների շահագործել երթուղիները և, հետևաբար, օգտվել ոչ խտրական, հավասար պայմաններում շուրջ 500 միլիոն բնակչություն ունեցող շուկայի սպասարկման լայն հնարավորությունից:
115. Ոլորտի ազատականացման գործընթացի շրջանակներում ՀՀ ավիացիոն իշխանություններն աշխատանքներ են տարել գործընկեր պետությունների հետ օդային հաղորդակցությունների մասին գործող համաձայնագրերի շուրջ բանակցությունների վարման և նոր գործընկերների ձեռքբերման ուղղությամբ: Արդյունքում՝
  - ♦ «Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության և Արաբական Միացյալ Էմիրությունների կառավարության միջև միմյանց համապատասխան տարածքների միջև և դրանցից դուրս օդային հաղորդակցության մասին» համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտել 2016թ. դեկտեմբերի 9-ից:
  - ♦ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Լյուքսեմբուրգի Մեծ

Դքսության կառավարության միջև օդային հաղորդակցությունների մասին» համաձայնագիրը ստորագրվել է 2015 թվականի դեկտեմբերի 8-ին Լյուքսեմբուրգում: Համաձայնագիրը վավերացման գործընթացում է:

♦ Ներկայումս 10 պետությունների միջև օդային հաղորդակցությունների մասին համաձայնագրերի նախագծերը գտնվում են ներպետական ընթացակարգերի մեջ (Ղազախստանի Հանրապետություն, Մոլդովայի Հանրապետություն, Նորվեգիայի Թագավորություն, Դանիայի Թագավորություն, Շվեդիայի Թագավորություն, Բելգիայի Թագավորություն, Սինգապուրի Հանրապետություն, Կանադա, Ավստրալիա և Չինաստան):

116. Նախարարության կողմից 2016թ. օտարերկրյա օդանավ շահագործողներին տրվել են թվով 149 թույլտվություններ, որոնցից՝ 114-ը կանոնավոր, 35-ը՝ ոչ կանոնավոր չվերթների իրականացման համար՝ շուրջ 38 ուղղություններով:

117. Հաշվի առնելով Շիրակ օդանավակայանի շահագործման և բյուջետային թռիչքներ իրականացնելու նոր հնարավորությունը, և որ 2016 թվականի դեկտեմբերի 15-ից ռուսական «Սոբեդա» ավիաընկերությունը սկսել է իրականացնել կանոնավոր՝ շաբաթական 3 անգամ, օդային ուղևորափոխադրումներ Մոսկվայից դեպի Գյումրի քաղաքի Շիրակ օդանավակայան,

118. 2016թ. հայկական շուկա են մուտք գործել նոր ավիաընկերություններ՝ կատարական «Քաթար էյրվեյս» (Դոհա-Երևան-Դոհա), բելգիական «Բրասս Էյրլայնս» (Բրյուսել-Երևան-Բրյուսել), ռուսական «Գլոբուս» (Մոսկվա-Երևան-Մոսկվա), «Նորդ Վինդ» (Մոսկվա-Երևան-Մոսկվա), «Պորեդա» (Մոսկվա-Գյումրի-Մոսկվա) և իրանական «Նաֆթ» (Սպահան-Երևան-Սպահան):

119. Վերականգնվել են լեհական «Լոտ Փոլիշ» ավիաընկերության կողմից սպասարկվող Վարշավա-Երևան-Վարշավա երթուղով չվերթները:

120. Կանոնավոր առևտրային օդային փոխադրումների հավաստագրման համար հայտերի քննարկման հարցերով խորհրդի եզրակացությունների հիման վրա ՀՀ-ում գրանցված՝ «Ավիակոմպանիա Արմենիա» և «Տարոն Ավիա» ՍՊ ընկերություններին տրամադրվել են կանոնավոր առևտրային օդային փոխադրումների իրականացման հավաստագրեր 2016թ. մարտի 16-ին և մայիսի 16-ին:

ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐ

121. «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի պետական աջակցության մասին» ՀՀ օրենքի շրջանակում հարկային արտոնություններից օգտվելու նպատակով՝

♦ հավաստագրեր ստանալու համար ընթացիկ տարում դիմել են 105 ընկերություններ 421 նոր աշխատատեղեր ստեղծելու հնարավորությամբ,

♦ վերոնշյալ ընկերություններից հավաստագրվել են 102 ընկերություններ և ստեղծվել են 412 նոր աշխատատեղեր:

122. Հունվարի 1-ից Նախարարությունը վարում է ՏՏ ոլորտի վարչական ռեգիստրը, որի նպատակն է ապահովել ոլորտի վարչական վիճակագրական տեղեկությունների հավաքագրումը և դրանց հիման վրա վերլուծությունների ու կանխատեսումների

իրականացումը:

123. Բարձր որակավորմամբ տեխնոլոգիական մասնագետների պատրաստման և վերապատրաստման, արևելերացիոն ծրագրերի իրագործման նպատակով իրականացվել են Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների ծրագրերը: 2016թ. հոկտեմբերին ՀՀ Նախագահի մասնակցությամբ տեղի է ունեցել Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնի պաշտոնական բացումը:

Գյումրու տեխնոլոգիական կենտրոնում՝

- ♦ մասնագիտական դասընթացների արդյունքում վերապատրաստվել են 3821 աշակերտներ, ուսանողներ և մասնագետներ,
- ♦ բիզնես խորհրդատվություն և աջակցություն է տրամադրվել ավելի քան 60 սկսնակ թիմերի, ընկերությունների և անհատ ձեռնարկատերերի,
- ♦ կենտրոնում գործում են 21 ընկերություններ՝ 150 աշխատատեղով,
- ♦ կենտրոնի առկա կիրառելի տարածքի զբաղվածությունը կազմում է 99%,
- ♦ առկա պայմանավորվածությունների շրջանակում կենտրոնում նախատեսվում է ևս 2 նոր ընկերությունների ներգրավում:

Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնում՝

- ♦ մասնագիտական դասընթացների արդյունքում վերապատրաստվել են 4380 աշակերտներ, ուսանողներ և մասնագետներ,
- ♦ բիզնես խորհրդատվություն և աջակցություն է տրամադրվել 68 սկսնակ թիմերի, ընկերությունների և անհատ ձեռնարկատերերի:

«Մայքրոսոֆթ ինովացիոն կենտրոնում՝

- ♦ կազմակերպվել է 53 երկարաժամկետ դասընթաց՝ թվով 739 մասնակիցներով:

Հայ-հնդկական SCS ուսումնական կենտրոնում՝

- ♦ կազմակերպվել են 84 կարճաժամկետ և երկարաժամկետ դասընթացներ ու սեմինարներ՝ թվով 1180 մասնակիցներով:

«Նեյշնլ Ինսթրումենթս»-ի հետ համատեղ իրականացվող **Հայկական ազգային ճարտարագիտական լաբորատորիայի** ծրագրի շահառուների քանակը հասնում է 4000-ի:

124. Ապրիլի 18-ին Նախարարության և «SAP» ընկերության միջև ստորագրվել է փոխըմբռնման հուշագիր, որի շրջանակում նախատեսվում է համագործակցություն ընկերության հետ համատեղ ներդրումային ծրագրերի իրականացման, ընկերության կողմից հայաստանյան բուհերում վերապատրաստումների կազմակերպման, Հայաստանում «SAP» ընկերության Հետազոտությունների և մշակումների (R&D) կենտրոնի ստեղծման ուղղությամբ՝ «ամպային» տեխնոլոգիաների ոլորտում ընկերության փորձի և գիտելիքների փոխանցումը, սկսնակներին աջակցությունը, հետազոտությունների և մշակումների իրականացումը, գլոբալ մրցակցային արտադրանքի և ծառայությունների խթանումն ապահովելու նպատակով:

125. Կայացել է Նախարարի այցը ԱՄՆ՝ Սան-Ֆրանցիսկոյում ԱՄՆ Սիլիկոնյան հովտում կայացած ԱրմԹեք 2016 Հայաստան SS ֆորում և Գլենդելում կայացած գործարար

համաժողովին մասնակցելու նպատակով:

126. Հունիսի 10-ին ԱՄՆ Սիլիկոնյան հովտում, Սինոփսիս Մաունթին Վյու կամպուսում «ԱրմԹեք 2016» Հայաստանի բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի գլոբալ համաժողովի շրջանակում տեղի է ունեցել «Հայաստան SS ֆորումը»: Ֆորումի մասնակիցների ընդհանուր թիվը կազմել է ավելի քան 100: Եղան հայկական պատվիրակության այցեր «Սինոփսիս», «Ինթել», «Նվիդիա», «Ռեդդիթ» ընկերություններ, «ԱյԲիԷմ» հետազոտությունների ու մշակումների (R&D) կենտրոն:
127. Նոյեմբերի 10-ին տեղի է ունեցել **«IBM»-ի նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի** պաշտոնական բացումը: Կենտրոնի ծրագրի շրջանակում իրականացվել են 100 դասընթացներ և սեմինարներ, որոնց մասնակիցների թիվը գերազանցում է 1500-ը, ինչպես նաև բիզնես խորհրդատվություն է տրամադրվել ավելի քան 30 սկսնակ թիմերի:
128. Իրականացվել են «Գրանատուս» վենչուրային ֆոնդի ծրագրի դիտարկման աշխատանքները: Ֆոնդի կառավարչի կողմից պայմանագրեր են ստորագրվել 8 ընկերությունների հետ:
129. Մասնակցություն է ապահովվել ԵԱՏՄ և ԵՄ շրջանակներում թվային տնտեսությունների ինտեգրմանն ուղղված աշխատանքներին:
130. Սեպտեմբերի 30-ից հոկտեմբերի 2-ը ՀՀ վարչապետի բարձր հովանու ներքո տեղի է ունեցել 12-րդ ամենամյա «Դիջիթեք» տեխնոլոգիական ցուցահանդեսը, որի բացման արարողությանը ներկա էր նաև ՀՀ Նախագահը: Ցուցահանդեսին մասնակցել են տեղական ու արտասահմանյան (հնդկական, ամերիկյան, ռուսական, շվեդական, չինական) 124 ընկերություններ, 60000 այցելու:
131. Նոյեմբերի 18-19-ին Դիլիջանում «Հայաստան 20.18: 2018թ.՝ Հայաստանը ամենանորարար երկրների շարքում» խորագրի ներքո տեղի է ունեցել 4-րդ Բիզնես ինովացիոն ֆորումը, որին մասնակցեցին շուրջ 200 մասնակիցներ: Ֆորումին մասնակցում էին նաև Գերմանիայից, Իսրայելից, Թայվանից, Ռուսաստանից և Բուլղարիայից ժամանած խոսնակներ, որոնք ֆորումի մասնակիցներին ներկայացրեցին ինովացիոն ոլորտում իրենց երկրների հաջողված փորձը:
132. Դեկտեմբերի 11-ին տեղի է ունեցել վենչուրային համաժողով, որի ընթացքում ներկայացվել են «Գիտության և տեխնոլոգիաների ձեռներեցության ծրագրի (STEP) շրջանակում հայտարարված «Գաղափարից դեպի շուկա» դրամաշնորհային մրցույթին ստացված տեղեկատվական, բարձր և մաքուր տեխնոլոգիաների, ճարտարագիտության, ինչպես նաև գյուղատնտեսության ոլորտների ավելի քան 70 ծրագրերից ընտրված 20 ծրագրերը: Հաղթող ճանաչված 5 ծրագրեր արժանացել են դրամական մրցանակների: